

Berichten

Verenigingsverslagen en mededelingen

NEDERLANDSE
VERENIGING VAN
TANDARTSEN

nwta

Samenstelling nieuw bestuur

Tijdens de Algemene Vergadering van de *Nederlandse Vereniging van Tandartsen* op 20 maart 1987 is het bestuur als volgt samengesteld:

Prof. O. Hokwerda - voorzitter;
Dr. A. H. Stolk - vice-voorzitter;
Dr. F. P. Mesu - secretaris, Van Beuningelaan 54, 3953 BS Maarsbergen;
Dr. G. J. van Campen - 2e secretaris;
E. W. E. Sedee - penningmeester;
Dr. J. G. Advokaat - commissaris;
Dr. H. P. de Jong - commissaris;
E. J. Etty - commissaris.

STICHTING VOOR
WETENSCHAPPELIJK
TANDHEELKUNDIGEN
ARBEID

nwta

Jaarverslag 1986

De stijgende lijn die zich in 1985 al aftekende met betrekking tot de belangstelling voor de WTA-cursussen en -syllabi heeft zich in 1986 voortgezet.

Op 7 maart 1986 werd door Dr. Guldener uit Bern (Zwitserland) een cursus gegeven met als titel: 'Clinical Endodontology'. Een primeur in de geschiedenis van de WTA was de verschijning van de bij deze cursus behorende syllabus in de vorm van een studieboek 'Endodontologie' geschreven door Dr. Guldener in samenwerking met Prof. Kaare Langeland. Dr. Guldener sprak voor het eerst in Nederland een tandheelkundig publiek toe.

Zaterdag 22 maart spraken Prof. Dr. R. L. Ettinger en Prof. Dr. P. Holm-Pedersen in de collegezaal van het Tandheelkundig Instituut te Utrecht over 'Gerodontology', een aandachtsgebied binnen de tandheelkunde dat tot op heden helaas onvoldoende belangstelling kreeg. De specifieke problematiek die samenhangt met de behandeling van oudere patiënten zal binnen afzienbare tijd door de veranderende samenstelling en leeftijdsopbouw van onze bevolking nóg actueler worden.

Ook dit jaar organiseerde de WTA een cursus die niet exclusief voor tandartsen bedoeld was: 'De Partiële Prothese'. Zwolle, 's Hertogen-

bosch en Rotterdam waren de geografisch gunstig gelegen plaatsen, voor zowel de Nederlandse als de Vlaamse professie, waar de cursus werd gegeven.

De vier inleiders van deze cursus, Dr. J. Kuis, Prof. Dr. C. A. W. Korenhof, Drs. P. A. H. Hendriks en Dr. H. J. M. Hosman slaagden erin ook op de derde cursusdag hun programma met verve en humor aan het publiek te presenteren.

Voor de Hamer-Duyvenszprijs ontving de WTA een aantal bijzonder interessante proefschriften, hetgeen de uiteindelijke keuze niet gemakkelijk maakte. Na langdurig beraad werd besloten een drietal prijzen toe te kennen. Eén prijs voor het trio Advokaat, Akerboom en Borgmeijer en prijzen voor L. G. M. de Bont en L. W. J. van der Linden.

Het bestuur van de WTA onderging in 1986 belangrijke wijzigingen: Dr. W. H. van Palenstein Helderman trad terug als voorzitter en in zijn plaats werd Dr. J. P. van Amerongen benoemd. Dr. A. E. Bosman trad terug als secretaris van de Stichting en tot opvolger werd Drs. J. G. Hoogteijling benoemd.

De andere bestuursfuncties werden vervuld door:

Dr. R. P. van Oort, penningmeester;
Dr. S. E. W. Engels, lid;
Drs. J. P. A. M. Smeekens, lid.

J. G. Hoogteijling, secretaris

Internationaal

ORAL MICROBIOLOGY AND IMMUNOLOGY

Een nieuw tijdschrift

Munksgaard International Publishers Ltd. (Kopenhagen) is overgegaan tot de reguliere uitgave van het driemaandelijkse tijdschrift *Oral Microbiology and Immunology* (Vol. 2, No. 1, 1987). De eerste jaargang bestond slechts uit één speciale aflevering, waarin dit nieuwe tijdschrift ten doop werd gehouden. Wie zich thans abonneert (de abonnementsprijs bedraagt \$ 111.00), ontvangt deze speciale aflevering gratis.

Hoofdredacteur is Jørgen Slots, DDS, PhD van de University of Pennsylvania te Philadelphia, terwijl uit Nederland Prof. Dr. J. de Graaff aan de Editorial Board is toegevoegd.

Binnenland

higher education
&
new technologies

EUROPEAN ASSOCIATION FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT IN HIGHER EDUCATION
DUTCH ASSOCIATION FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT IN HIGHER EDUCATION

Verslag 53e driejaarlijkse congres te Utrecht d.d. 22-25 april 1987

Het centrale thema van dit congres was de toepassing van de computer in het Hoger Onderwijs. Het Hoger Onderwijs hier bedoeld in de zin van h.b.o., hogescholen, technische universiteiten en universiteiten.

Dat dit onderwerp was gekozen behoeft nauwelijks toelichting gezien de enorme ontwikkeling die de computertechnologie de afgelopen drie jaar heeft doorgemaakt: De systemen zijn krachtiger geworden (sneller met een groter geheugen), kleiner van omvang, goedkoper en gebruikersvriendelijker. De meest belangrijke ontwikkeling is wellicht echter de koppeling van de computer met beeldplaat en compact disc. Hierdoor is aan de mogelijkheden die de computer al bood, nog die van een zeer hoogwaardige weergave van beeld en geluid toegevoegd. Een beeldplaat bevat bijvoorbeeld 50.000 beelden die snel oproepbaar zijn. Deze nieuwe ontwikkeling is inmiddels bezig zich in hoog tempo een plaats te veroveren in het onderwijs.

Enige voorbeelden van de toepassing van computersystemen in het medisch/tandheelkundig onderwijs zijn: leren van feiten, toetsen van kennis, patiëntensimulaties, leren problemen op te lossen, leren hanteren van besluitvormingsystemen, systeemanalyses, opslaan van patiëntengegevens en – wat nu begint op te komen – de zogenaamde expertsystemen, waarbij de arts/tandarts advies krijgt over de diagnose en behandeling.

De voordelen van het toepassen van een computer in het onderwijs zijn: de student krijgt terugkoppeling over zijn prestaties, het systeem is veelal interactief en evalueert de vorderingen, is vrijwel altijd beschikbaar en kan onafhankelijk van de docent worden gebruikt, derhalve nauwelijks gebonden aan tijd en plaats, is onvermoeibaar en bewaart altijd zijn goede 'humeur' en ten slotte kan het eenvoudig allerlei data,

gepresenteerd in verschillende symbolysystemen, met elkaar vergelijken en een grote variatie aan benaderingen en programma's op verschillende niveaus bieden. De deskundigen krijgen geleidelijk zicht op de eisen die aan goede 'computerleerprogramma's' moeten worden gesteld.

Op dit congres werd van dit alles verslag gedaan. Er werden veel programma's gedemonstreerd (zogenaamde auteursystemen) met behulp waarvan docenten zonder veel voorkennis hun eigen cursus kunnen programmeren op een heel hoog (lees: ingewikkeld) niveau. De tijd dat een met behulp van een dergelijk programma gemaakte cursus als vanzelf ook kinderlijk of eenvoudig is, lijkt voor goed voorbij. De mogelijkheden om zelf zeer ingewikkelde cursussen te maken, waarin ook zaken als integratie, probleemoplossen etc. aan de orde komen, is aan gebroken. De vraag die altijd wordt gesteld is: 'Maar leert de student wel evenveel als vroeger met de klassieke manieren van doceren?'. In het algemeen kunnen weinig tot geen verschillen in kennis- en kundenniveaus tussen de onderwijs-systemen worden aangetoond. Dit is ook nauwelijks verwonderlijk. De meeste studenten studeren immers zo hard/lang als nodig is om het examen/tentamen te halen. Het onderzoek zal derhalve andere parameters moeten gaan hantieren dan kennisniveaus, bij voorbeeld de tijd besteed aan de cursus, de inspanning die men zich moest getroosten of de aantrekkelijkheid etc.

Het tandheelkundig onderwijs in Nederland blijkt zeker niet achter te lopen, getuige wat op dit congres werd gepresenteerd. De computer als administratieve ondersteuning is wel bekend. Het Groningse, modulair opgezette, curriculum wordt bijvoorbeeld geheel computer gestuurd.

Veel cursussen staan op de computer en met name simulatiepatiënten en het maken van behandelplannen zijn de lezers van dit tijdschrift, dankzij de hierin verschenen publikaties over deze onderwerpen, wel bekend. In het onderwijs is maar een beperkte tijd voor alle (deel)aspecten van de tandheelkunde aanwezig, zo ook voor patiëntendemonstraties/behandeling. Simulatiepatiënten op een computer bieden een onuitputtelijke bron (slechts beperkt door beschikbaarheid van de programma's) om zijn kennis uit te breiden. Vermeldenswaard is nog dat de eerste Nederlandse uitgever op de markt is gekomen met een programma (database) voor het opslaan, selecteren, afnemen en registreren van tentamen- en examenvragen.

A. C. M. van de Poel, Winsum

MEDIGON EN HGO-TNO

Uitgave handleiding 1987 en 1988

De Stichting voor Medisch Onderzoek en Gezondheidsonderzoek (MEDIGON) en de Hoofdgroep Gezondheidsonderzoek TNO (HGO-TNO) onderhouden een gezamenlijk net-

werk van werkgemeenschappen voor de coördinatie van medisch wetenschappelijk onderzoek. In dit netwerk worden subsidie-aanvragen voorbereid en beoordeeld.

De thans verschenen handleiding beschrijft de opbouw van MEDIGON en HGO-TNO, het gezamenlijke coördinatie-netwerk, de subsidievormen en de aanvraagprocedures en is aan te vragen bij het MEDIGON-bureau, Koningin Sophiestraat 124, 2595 TM 's-Gravenhage (telefoon 070-85 03 03).

MINISTERIE VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEU

Uitgave nota 'Wie het kleine niet eert . . .'

In deze ministeriële nota – die gedateerd is februari 1987 – worden de hoofdlijnen van een beleid voor de verwijdering van kleine hoeveelheden chemisch afval (k.c.a.) van bedrijven en huishoudens geschetst.

Voor een verantwoorde verwijdering van k.c.a. is een verwijderingsstructuur opgesteld die, onder meer, uit een regionaal opgezet verplicht haalsysteem voor bedrijven uit een aantal branches (waaronder de tandartspraktijken) bestaat. Binnen een regio krijgen één of meer inzameldiensten een inzamelplicht. De afvalproducent (lees: de tandarts) heeft zodoende de garantie dat er altijd minstens één inzamelaar is waar hij zijn k.c.a. kan afgeven. Het inzamelen van deze en andere categorieën wordt vergunningplichtig op grond van de Wet Chemische Afvalstoffen.

Om deze structuur te realiseren is aanvullende regelgeving nodig. Dit zal voornamelijk gebeuren door enkele maatregelen die eind 1987/ begin 1988 in werking treden.

Men verwacht een jaarlijkse hoeveelheid van naar schatting 3 à 4 ton kwik door gescheiden inzameling uit het milieu te kunnen houden.

LOUIS V. ARNOLD GOUD

Viering 50-jarig tandartsjubileum te Utrecht

In de 'blauwe' collegezaal van het Tandheelkundig Instituut te Utrecht, is op donderdagmiddag 7 mei jl. het feit herdacht dat aan collega L.V. Arnold, D.D.S. op 17 maart 1937 het tandartsdiploma werd uitgereikt.

Door een viertal sprekers werd belicht, welke betekenis Arnold voor de tandheelkunde in Nederland heeft gehad. Zo kwamen respectievelijk aan de orde de ontwikkelingen binnen het (prothetisch) tandheelkundig onderwijs, zijn aandeel in het verenigingsleven en zijn inspanningen met betrekking tot de opleiding van tandartsen. Tevens werd teruggekeken – binnen het raam van een halve eeuw geschiedenis der vaderlandse tandheelkunde – op het 50-jarig beroepsleven van de jubilaris.

Tot slot van het programma werd hem een geschenk aangeboden in de vorm van een boekwerk waarin velen hun – veelal zeer persoonlijk-

ke – herinneringen hadden gebundeld.

Tegen het eind van de middag boden de aanwezigen, tijdens een geanimeerde receptie, hun gelukwensen aan, waaraan de Redactie op deze plaats alsnog van harte de hare toevoegt.

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

Ter gelegenheid van de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin is, bij koninklijk besluit, collega J. Soesman ('s-Gravenhage) benoemd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau en zijn de collega's J. M. Ruyten (Venray) en O. Wedema (Groningen) benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

ORGAAN POST-ACADEMISCH ONDERWIJS TANDHEELKUNDE

Uitgave cursusprogramma Najaar 1987

Samen met de mei-aflevering van dit tijdschrift is het, ditmaal van een blauwe omslag voorzien, *kursusprogramma Najaar 1987*, aan alle abonnees toegezonden. Daarin wordt een overzicht gegeven van de 49 cursussen (waaronder negen geheel nieuwe) die nog dit jaar worden aangeboden.

Op de gebruikelijke wijze zal per maand aan deze cursussen in een aflevering van dit tijdschrift worden herinnerd.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE BREDA

Aankondiging programma 27 oktober 1987

Op dinsdag 27 oktober a.s. zal een klinische avond worden gehouden in het St-Ignatius-ziekenhuis te Breda.

Aanvang 20.15 uur.

Programma:

J. M. Genet: Is een opbouw wel noodzakelijk? Stiften, gegoten opbouwen en opbouwen van plastisch restauratiemateriaal.

PROMOTIES

R. B. Greebe

Op donderdag 14 mei 1987 promoveerde de heer R. B. Greebe (Oranjewoud) tot doctor in de Geneeskunde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, op een proefschrift getiteld: 'Stabiliteit en riciefid na chirurgische verplaatsing van de onderkaak'.

Promotoren waren Prof. Dr. W. A. M. van der Kwast en Prof. Dr. B. Prahl-Andersen, terwijl Dr. D. B. Tuinzing als referent optrad.

P. J. B. Leempoel

Op donderdag 14 mei 1987 promoveerde de heer P. J. B. Leempoel (Malden) tot doctor in de Geneeskunde aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen, op een proefschrift getiteld: 'Levensduur en nabehandelingen van kronen en conventionele bruggen in de algemene praktijk'.

Promotor was Prof. Dr. A. F. Käyser, terwijl Dr. M. A. van 't Hof als coreferent optrad.

M. T. Smits

Op woensdag 27 mei 1987 promoveerde de heer M. T. Smits (Groningen) tot doctor in de Geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Groningen, op een proefschrift getiteld: 'Xylitol and dental caries'.

Promotoren waren Prof. Dr. J. Arends en Prof. Dr. A. C. M. van de Poel.

Agenda

De voornaamste wetenschappelijke congressen en vergaderingen in binnen- en buitenland.

* Eerste vermelding

1987

Donderdag 13 - woensdag 19 augustus

11th International Congress of Hypnosis and Psychosomatic Medicine, Int. Society of Hypnosis, Ned. Congresgebouw, Den Haag. Inl. congressecr., postbus 16065, 2301 GB Leiden.

* Donderdag 20 - vrijdag 21 augustus

1st Conference of the European Society for Philosophy of Medicine and Health Care: 'The growth of medical knowledge', Rijksuniversiteit Limburg, Maastricht. Inl. mw. Drs. F. Hein, postbus 616, 6200 MD Maastricht (tel. 043-88 82 12).

Maandag 7 - vrijdag 11 september

11e Jaarvergadering European Prosthodontic Association (EPA), Dresden, DDR. Inl. Prof. Dr. Staegemann, Fetscherstrasse 74, DDR-8019 Dresden.

Dinsdag 8 - vrijdag 11 september

7th European Conference on Biomaterials, European Society for Biomaterials in samenwerking met de European Society for Biomechanics, Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, Amsterdam. Thema: 'Implant materials in biofunction'. Inl. Dr. C. de Putter, postbus 7161, 1007 MC Amsterdam.

Donderdag 10 - zaterdag 12 september

24th Annual Meeting Int. Ass. for Dental Research, Continental European Division, Regensburg, B.R.D. Inl. Prof. Dr. G. Schmalz, Universitätsstrasse 31, D-8400 Regensburg, B.R.D.

* Donderdag 17 - zaterdag 19 september

Najaarscongres Ned. Ver. voor Parodontologie, in samenwerking met de Zwitserse Ver. voor Parodontologie, Montreux, Zwitserland. Inl. secr. J. A. H. Tromp, Ant. Deusinglaan 1, 9713 AV Groningen (tel. 050-63 31 85).

Vrijdag 18 - zaterdag 19 september

1st European Meeting on Dental and Maxillofacial Radiology, Centre Medical Universitaire, Rue Michel-Servet 1/rue Lombard, Genève, Zwitserland. Inl. Symporg S.A., route de Frontenex 108, 1208 Genève, Zwitserland.

* Donderdag 24 - zaterdag 26 september

13e Jaarvergadering Association for Dental Education in Europe (ADEE), Sienna, Italië. Inl. Prof. Dr. G. Vogel, Via de Rudini 8, 20142 Milaan, Italië.

Vrijdag 25 september

Wetenschappelijke vergadering Ned. Werkgroep Hoofd-Hals Tumoren, Groningen. Thema 'De mandibula centraal; de rol van de mandibula bij de behandeling van het planocellulaire carcinoom van het hoofd-halsgebied'. Inl. Dr. J. L. N. Roodenburg, afd. Oncologie, Ant. Deusinglaan 1, 9713 AV Groningen (tel. 050-61 38 09).

Vrijdag 2 oktober

Najaarsvergadering Ned. Ver. van Tandartsen, Jaarbeurs, Utrecht. Thema: 'Hygiëne in de tandartspraktijk'. Inl. Dr. F. P. Mesu, Van Beuningenlaan 54, 3953 BS Maarsbergen (tel. 03433-1714).

Vrijdag 9 oktober

Najaarsvergadering Ned. Ver. voor de Studie van Sociale Tandheelkunde.

Woensdag 21 - zaterdag 24 oktober

Internationaal congres 'Orthodontics: evaluation and future', afdeling Orthodontie Katholieke Universiteit, Nijmegen. Inl. mw. R. Möhring, Philips van Leydenlaan 25, 6525 EX Nijmegen (tel. 080-51 40 05).

Vrijdag 23 oktober

Najaarsvergadering Ned. Tandheelkundig Genootschap. Inl. secr. Dr. A. Groeneveld, Catharijnesingel 59, 3511 GG Utrecht (tel. 030-39 44 20).

Zaterdag 24 - donderdag 29 oktober

75e Wereldjaarcongres FDI, Buenos Aires, Argentinië.

Dinsdag 27 oktober

Klinische avond voor tandartsen in het Ignatiusziekenhuis, Breda. Aanvang 20.15 uur. (Zie ook rubriek Binnenland.)

Dinsdag 3 - vrijdag 6 november

Klinische cursus 'Rehabilitatie van edentaten d.m.v. osseointegratie', Universiteitskliniek St.-Rafael, Leuven, België. Inl. Prof. Dr. D. van Steenberghe, Capucijnenvoer 7, B-3000 Leuven, België.

* Woensdag 11 - zaterdag 14 november

Congres European Society of Endodontology, Madrid, Spanje. Inl. M. Simon, vakgroep Cariologie en Endodontology, Katholieke Universiteit, postbus 9101, 6500 HB Nijmegen.

Woensdag 25 november

Symposium 'Voeding van de schoolgaande jeugd', Stichting Voeding Nederland e.a., Jaarbeurscongrescentrum, Utrecht. Inl. mw. L. A. Meulenbroek-van Wezel, Groenestein 9, 9301 TP Roden (tel. 05908-16043).

Vrijdag 27 - zaterdag 28 november

Cursus 'Comprehensive orthodontic patient care' (Prof. James McNamara, University of Michigan, V.S.), Hotel Warwick, Genève, Zwitserland. Inl. Symporg S.A., 108, route de Frontenex, CH-1208 Genève, Zwitserland.

Zaterdag 28 november

Wetenschappelijke najaarsvergadering Ned. Ver. voor Schisis en Craniofaciale Afwijkingen, Academisch Ziekenhuis, Leiden. Inl. F. van Hoeken, Rijsburgerweg 19 a, 2334 BC Leiden (tel. 071-17 18 70).

Vrijdag 11 december

6e Wetenschappelijk Congres Ned. Ver. voor Gnathologie. Inl. R. R. R. Altman, Frankenslag 345, 2582 HP 's-Gravenhage (tel. 070-52 11 92).

* Zaterdag 12 december

Endodontische Dag, Ned. Ver. voor Endodontology, Amsterdam.